

Hannah Arendt

Kötülüğün Sıradanlığı

ADOLF EICHMANN KUDÜS'TE

metis

Metis Yayınları
İpek Sokak 5, 34433 Beyoğlu, İstanbul
e-posta: info@metiskitap.com
www.metiskitap.com
Yayınevi Sertifika No: 10726

Kötülüğün Sıradanlığı
Adolf Eichmann Kudüs'te
Hannah Arendt

İngilizce Basımı:
Eichmann in Jerusalem
A Report on the Banality of Evil
Penguin Books, 1994

© Hannah Arendt, 1963, 1964
Yenilenmiş Yayım Hakları: Lotte Kohler, 1991, 1992
© Metis Yayınları, 2008
© Türkçe Çeviri: Özge Çelik, 2009

İlk Basım: Aralık 2009
Dördüncü Basım: Nisan 2017

Yayıma Hazırlayan: Savaş Kılıç
Kapak Tasarımı: Emine Bora
Kapak Fotoğrafı: Adolf Eichmann mahkeme
salonunda, 1961.

Dizgi ve Baskı Öncesi Hazırlık: Metis Yayıncılık Ltd.
Baskı ve Cilt: Yayıncılık Matbaacılık Ltd.
Fatih Sanayi Sitesi No. 12/197 Topkapı, İstanbul
Matbaa Sertifika No: 11931

ISBN-13: 978-975-342-732-6

Eserin bütünüyle ya da kısmen fotokopisinin çekilmesi, mekanik ya da elektronik araçlarla çoğaltılması, kopyalanarak internette ya da herhangi bir veri saklama cihazında bulundurulması, 5846 Sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'nun hükümlerine aykırıdır ve hak sahiplerinin maddi ve manevi haklarının çiğnenmesi anlamına geldiği için suç oluşturmaktadır.

Hannah Arendt
Kötülüğün Sıradanlığı

ADOLF EICHMANN KUDÜS'TE

Çeviren:
Özge Çelik

metis

İçindekiler

Okura Not 9

- I Adalet Evi 13
 - II Sanık 31
 - III Yahudi Meselesi Uzmanı 46
 - IV Birinci Çözüm: Sürmek 66
 - V İkinci Çözüm: Toplamak 78
 - VI Nihai Çözüm: Öldürmek 92
 - VII Wannsee Toplantısı veya Pontius Pilatus 120
 - VIII Yasalara Bağlı Bir Vatandaşın Görevleri 142
 - IX Reich – Almanya, Avusturya ve Protektora 158
 - X Batı Avrupa – Fransa, Belçika, Hollanda, Danimarka, İtalya 169
 - XI Balkanlar – Yugoslavya, Bulgaristan, Yunanistan, Romanya 188
 - XII Orta Avrupa – Macaristan ve Slovakya 202
 - XIII Doğu'daki Katliam Merkezleri 214
 - XIV Kanıtlar ve Tanıklar 227
 - XV Hüküm, Temyiz, İnfaz 240
- Sonsöz 259
- Ek 285
- Kaynakça 305
- Dizin 309

Okura Not

ELİNİZDEKİ KİTAP, ilk defa Mayıs 1963'te yayımlanan bir kitabın gözden geçirilmiş ve genişletilmiş versiyonu. 1961 yılında *The New Yorker* için Eichmann davasıyla ilgili bir yazı yazdım. Bu yazı biraz kısaltılıp öncelikle derginin Şubat-Mart 1963 sayısında yayımlandı. Kitabı 1962 yazında ve güzünde kaleme aldım ve aynı senenin kasım ayında, Wesleyan Üniversitesi'nin Yüksek Öğrenim Merkezi'nde öğretim görevlisi olarak çalıştığım sırada tamamladım.

Bu basımdan önce yapılan bir dolu düzeltmenin hepsi teknik konularla ilgili, hiçbirinin özgün metindeki çözümlemeyle veya argümanla alakası yok. Sözü edilen dönem daha bütün gerçekliğiyle ve ayrıntılarıyla kayda geçirilmedi; bazı meseleler, bunlar hakkında bilgi sahibi olanlar için tamamen güvenilir bir bilginin yerini muhtemelen hiç tutmayacak. Nitekim Nihai Çözüm'ün kurbanı olan Yahudilerin toplam sayısı hâlâ bir tahminden ibaret –dört buçuk ila altı milyon– şimdiye kadar hiç doğrulanamadı; aynı durum ilgili ülkelerdeki mağdurların sayısı için de geçerli. Özellikle Hollanda'yla ilgili bazı yeni malzemeler kitap basıldıktan sonra ortaya çıktı, ama bunların hiçbirisi meselenin bütünü açısından can alıcı bir öneme sahip değil.

Yapılan eklemelerin çoğu teknik meselelerle ilgili; belli bir konu biraz daha netleştirildi, yeni olgularla desteklendi veya bazı yerleri farklı kaynaklardan alıntılarla zenginleştirildi. Kaynakça'ya eklenen bu yeni kaynaklar Ek'te ele alınıyor. Bu bölümde ayrıca ilk basımın ardından alevlenen tartışmalara da yer veriliyor. Ek hariçinde, teknik olmayan tek ekleme, 20 Temmuz 1944'te Hitler'e dü-

zenlenen suikast girişimiyle ilgili; kitabın ilk versiyonunda bu meseleye şöyle bir değiniyordum, o kadar. Bir bütün olarak kitabın yapısı neredeyse hiç değışmedi.

Bu basım için Ek'i hazırlamama yardım eden Richard ve Clara Winston'a çok teşekkür ederim.

Hannah Arendt
Haziran, 1964

Almanya, sen yok musun sen –
Hanenden yükselen konuşmaları duyunca,
gülesi geliyor insanın. Ama yüzünü gören,
hemen bıçağına sarılıyor.

BERTOLT BRECHT

Adalet Evi

"Beth Hamishpath" – Adalet Evi: Avazı çıktığı kadar bağırان mübâşirden yükselen bu sözlerle ayağa fırlıyoruz, işte hâkimler de geliyor. Başu çıplak, siyah cübbeli üç hâkim, yüksek kürsünün en tepesindeki yerlerini almak üzere, yan kapıdan mahkeme salonuna giriyor. Çok geçmeden sayısız kitapla ve bin beş yüzün üzerinde belgeyle kaplanan bu uzun masanın iki ucunda zabıt kâtipleri bulunuyor. Hâkimlerin hemen aşâğısında çevirmenler var, davalı veya avukatı ile mahkeme arasında doğrudan iletişimi sağlamak üzere buradalar. İbranice yürütölen duruşmayı, diğeri izleyicilerin hemen hepsi gibi, Almanca konuşan davalı taraf da, bir radyo yayını aracılığıyla herkese ulaşan simultane çeviriyle takip ediyor. Fransızca çeviri çok iyi, İngilizcesi idare eder; Almanca olanıysa tam bir kepazelik, çoğu zaman ne dedikleri bile anlaşılmıyor. (Duruşmanın hakkaniyeti için bir dünya teknik düzenleme yapıldığı düşünülürse, Almanya doğumlu bir sürü insanı olan yeni İsrail Devleti'nin, nasıl olup da sanığın ve avukatının anlayabildiği tek dile doğru dürüst çeviri yapabilecek bir çevirmen bulamadığı tam bir muamma. Çünkü Alman Yahudilerine yönelik o eski önyargı –bir zamanlar İsrail'de çok barizdi– artık önceden olduğu kadar güçlü değil, bu durumu açıklamaya yetmiyor. Öyleyse geriye tek bir açıklama kalıyor: bu önyargıdan da eski ve hâlâ çok güçlü olan "K Vitamini", yani İsrail devlet çevrelerinin ve bürokrasisinin tabiriyle "kayıрма".) Çevirmenlerin alt sırasında, karşı karşıya ve dolayısıyla izleyicilere yanları dönük olarak, sanığın içinde durduğu cam kabin ve tanık kürsüsü bulunuyor. Son olarak da en alt sırada, dört yardımcı savcı-

dan oluşan ekibiyle savcı ve –ilk haftalarda kendisine eşlik eden– yardımcılarıyla birlikte savunma avukatı var.

Hâkimlerin davranışları bir an için bile yapmacıklaşmıyor. Yürüyüşleri yapaylıktan uzak, ne acılar çekildiğini anlatanları dinlerken duydukları üzüntünün etkisiyle açıkça artan ölçülü ve yoğun ilgileri çok doğal, savcının bu duruşmaları sonsuza kadar uzatma girişimi karşısındaki sabırsızlıkları kendiliğinden ve ümit verici. Savunmaya belki de biraz fazla nazik yaklaşıyorlar; sanki akıllarının bir köşesinde hep Dr. Servatius'un bu zorlu savaşta neredeyse bir başına olduğu, yabancı bir ortamda bulunduğu var; sanığa karşı tavırlarına diyecek yok. Bu üç adamın nasıl iyi, nasıl dürüst olduğu o kadar belli ki, böyle bir ortamda rol kesmenin baş döndürücü cazibesine kapılmamaları –Almanya'da doğmuş ve öğrenim görmüş olan bu üç adamın İbranice çeviriyi beklemeleri gerekiyormuş gibi davranmamaları– kimseyi şaşırtmıyor. Mahkeme reisi Moshe Landau, cevap vermeden önce çevirmenin işini bitirmesini neredeyse hiç beklemiyor; sık sık çeviriye müdahale edip düzeltmeler ve eklemeler yapıyor; ilgisini dağıtıp –aksi takdirde iç karartıcı bir hal alan– bu işten başka tarafa çektiği için, çeviriye ne kadar minnettar olduğu yüzünden okunuyor. Nitekim aylar sonra, sanığın çapraz sorgusu sırasında, işi iyice ileri götürüp, Eichmann'la konuşurken anadilleri olan Almanca'yı kullanma konusunda meslektaşlarına öncülük edecek [Landau'nun o dönemde İsrail kamuoyundan ne kadar bağımsız olduğunu gösteren anlamlı bir kanıt, hâlâ kanıtla gerek varsa tabii.]

En başından beri duruşmanın havasını belirleyen hiç kuşkusuz Hâkim Landau; bu duruşmanın savcının şovmenlik merakı yüzünden bir duruşma şovuna dönüşmesini engellemek için elinden geleni, gerçekten elinden gelen her şeyi yapıyor. Bu konuda her zaman başarılı olamamasının nedenlerinden biri aslında çok basit: Duruşma, mübaşirin her celsenin başında yükselen ve perde açılıyormuş gibi bir his veren o muhteşem nidasıyla, sahnede ve izleyicilerin karşısında gerçekleşiyor. Yeni inşa edilen *Beth Ha'am*'daki, yani Halkın Evi'ndeki (artık yüksek çitlerle çevrili olan; baştan aşağı her tarafı ağır silahlı polisler tarafından ve ön avluda bulunan, her gelenin tepeden tırnağa arandığı bir dizi barakayla korunan bu binadaki) oditoryumu kim tasarladıysa, aklında orkestrası ve galerisiyle, per-

Hannah Arendt

Kötülüğün Sıradanlığı

Nazi Almanyası'nda Yahudilerin toplama kamplarına ve gettolara naklinden sorumlu Otto Adolf Eichmann, 11 Mayıs 1960'ta Buenos Aires'in kenar mahallelerinden birinde yakalandı ve İsrail'e getirildi. 11 Nisan 1961'de Kudüs Bölge Mahkemesi'ne çıkarıldı ve on beş ayrı iddiayla suçlandı: Başkalarıyla birlikte, Nazi rejiminin başından sonuna kadar ve özellikle de İkinci Dünya Savaşı sırasında Yahudi halkına karşı suçlar, insanlığa karşı suçlar işlemiştir.

Ülkemizde özellikle totalitarizm üzerine çalışmalarıyla tanınan ünlü siyaset bilimci Hannah Arendt bu kitabında, Nazi Almanyası döneminde milyonlarca Yahudinin toplama kamplarına, ölüme gönderilmesinden sorumlu SS yetkilisi Adolf Eichmann'ın Kudüs'teki yargı sürecini ele alıyor. Arendt, bu duruşmada Yahudilerin çektiği acıların, antisemitizmin ya da ırkçılığın bir anlamda gözardı edildiğini; duruşmanın sadece kendisine verilen emirleri yerine getirdiğini söyleyen, terfi etmekten başka bir şey düşünmeyen, savaşın tam ortasında Bratislava'da İçişleri Bakanı'yla bowlinge gittiğinden başka bir şey hatırlamayan bu adamın yaptıklarına indirgenmiş olduğunu söylüyor.

Yahudi soykırımının mimarı olarak sunulan Adolf Eichmann'ın sadist bir canavardan ziyade, normal, hatta korkutucu derecede normal bir insan olduğuna dikkat çeken Arendt, özellikle düşünme ve muhakeme yetisinin kaybolmasıyla birlikte kötülüğün nasıl sıradanlaştığını vurguluyor. Eichmann duruşmasından yola çıkarak, insanlık tarihinin dönüm noktalarından birini gözler önüne seriyor.

Metis Edebiyatdışı
ISBN-13: 978-975-342-732-6

Metis Yayınları
www.metiskitap.com